

Л.О. Литвишко, к.е.н., доц.
Національний транспортний університет

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТА СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

В умовах економічної нестабільності, при недосконалому нормативно-правовій базі в Україні, особливо складним є розвиток підприємств та підприємництва в країні. Тому, одне з завдань перебудови Української держави – знайти розумне співвідношення між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням.

Державне регулювання підприємництва полягає у застосовуванні різних методів впливу на діяльність підприємницьких структур. Державна підтримка підприємства передбачає створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва.

Основою вирішення завдань з активізації розвитку бізнесу в Україні, є формування адекватної нормативно-правової бази. Тому, з метою систематизації законодавчої бази, в статті наведено узагальнений перелік документів нормативно-правової бази, що регламентують підприємницьку діяльність в Україні на рівні держави. Узагальнений перелік документів нормативно-правової бази виокремлено в сім взаємопов'язаних блоків, а саме: загальні питання, державний контроль у сфері господарської діяльності, регуляторна політика, дозвільна система, державна реєстрація, ліцензування і галузеві ради.

Ключові слова: розвиток підприємництва, нормативно-правова база, конкуренція, методи впливу на діяльність підприємницьких структур.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями У сучасних ринкових умовах господарювання, які характеризуються високою динамічністю, нестабільністю економічного і податкового законодавства в країні, недосконалістю нормативно-правової бази розвитку підприємництва, глибокими змінами, обумовленими загальними процесами глобалізації та світовою фінансовою кризою, особливо гостро постає питання про розвиток підприємств та підприємництва в Україні. Одне з ключових завдань перебудови Української держави – знайти розумне співвідношення між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням.

Аналіз досліджень і публікацій. На сьогоднішній день на сайті Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства, оприлюднений проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання у 2014 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні». Актуальність цього проекту обумовлена вирішенням питань з удосконалення нормативно-правової бази у сфері підприємницької діяльності, реалізації державної регуляторної політики у сфері підприємства, впровадження регіональної політики сприяння розвитку малого підприємства.

Дослідженню теоретичних основ державної підтримки та сприяння розвитку підприємства в Україні присвячені праці багатьох вітчизняних вчених. Зокрема, до підготовки проекту були залучені провідні науковці Інституту економіки та прогнозування НАН України (В.М. Геєць, А.І. Даниленко, Л.І. Федулова, Л.В. Шинкарук), Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (Е.М. Лібанова, Л.С. Лісогор), Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України (Манцуров І.Г.), Центру наукових досліджень Національного банку України (В.І. Міщенко), Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Лютий І.О.), Національного університету «Києво-Могилянська академія» (Ю.М. Бажал), Національного університету Державної податкової служби України (З.С. Варналій), ДВНЗ «Українська академія бізнесу та підприємства» (С.С. Гасанов, В.П. Кудряшов, П.М. Леоненко, В.Ф. Столяров), Харківського національного економічного університету (Ю.Б. Іванов) та ін. [4].

Метою дослідження є систематизація законодавчої бази, а відповідно і переліку документів нормативно-правової бази, що регламентують підприємницьку діяльність в Україні на рівні держави.

Викладення основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних результатів. Одним із пріоритетних напрямів розвитку підприємства є реформування сфери державного нагляду та контролю. На сьогоднішній день в Україні існує 85 контролюючих органів, з них 79 контролюючих органів здійснює державний нагляд (контроль) за суб'єктами господарювання та підпадає під сферу дії Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (40 центральних органів виконавчої влади, включаючи 4 фонди соціального страхування) і 38 урядових органів, тобто тих, що підпорядковані центральним, а також органи місцевого самоврядування [4].

Це найбільша кількість контролюючих органів серед країн СНД. Так, в Молдові існує 56 органів державного нагляду (контролю), в Білорусії – 40, в Казахстані – 30.

З метою удосконалення нормативно-правової бази у сфері державного нагляду та контролю Державною службою України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (щодо узгодження окремих положень).

Підприємницька діяльність є основою економічного і соціального розвитку, вирішення соціальних проблем, подолання бідності та забезпечення високого рівня життя громадян. Тому в кожній країні питання створення належних умов для відповідального перед державою, соціально-орієнтованого, спрямованого на вирішення як поточних, так і довгострокових завдань бізнесу завжди належали до першочергових. Така діяльність передбачає вирішення цілого комплексу складних, нерідко суперечливих проблем з урахуванням загальнодержавних та регіональних інтересів, а також мотивів діяльності різних соціальних груп населення.

Серед основних функцій державного регулювання можна виділити: забезпечення безпеки країни, контроль за дотриманням законів і порядку, гарантія та захист прав і свобод кожного члена суспільства, включаючи право власності й свободу підприємницької діяльності.

Державне регулювання підприємництва полягає в застосовуванні різних методів впливу на діяльність підприємницьких структур з метою сприяння та забезпечення нормальних умов їхнього функціонування. Зокрема, на підставі ст.48 Господарського Кодексу України, держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього; державна підтримка підприємництва полягає у створенні сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва, органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом:

- надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності;
- сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів;
- здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої та соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку;
- стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг;
- подають підприємцям інші види допомоги.

На основі діалектичного методу пізнання та системного підходу до вивчення економічних явищ і виокремлення основних складових щодо розвитку конкуренції в країнах світу, доведено, що наприкінці XIX ст. вільна конкуренція призвела до створення гігантських корпорацій, які з економічної точки зору «поглинали» малі та середні фірми, породжували монополію на ринку, намагаючись контролювати роботу навіть цілих галузей. Монополії перешкоджали створенню нових фірм у своїх галузях і, фактично не маючи конкурентів, могли нав'язувати ринку свої, монополюючи високі ціни. Таким чином, монополії стали суперечити самій ідеї вільного підприємництва і ринкових відносин в економіці. З'явилася потреба у перерозподілі доходів та захисті економічних інтересів людей – підприємців, і споживачів [1, 5].

Існуючий розвиток вільної конкуренції в країні призвів також до крайнощів – багатства і бідності у суспільстві. Тому на рівні державного регулювання необхідною умовою є розроблення та впровадження заходів з підтримки пропорційності виробництва та споживання, антициклічного регулювання; підтримки та розвитку, а в деяких випадках обмеження конкуренції [2], антимонопольні заходи. Вони мають допомогти згладити економічну нерівність між людьми. Ці та інші причини призвели до того, що сьогодні в країнах з ринковою економікою держава виконує набагато більше функцій.

Тому на етапі становлення ринкової економіки перед державою постають такі основні завдання:

- 1) формування нової системи відносин власності, які притаманні змішаній, багатокладній економіці;
- 2) формування основних елементів ринкової інфраструктури;
- 3) сприяння становленню підприємництва.

До того ж, формування цього сектора економіки не може бути пущено на самоплив, адже вимагає чіткого ініціювання, регулювання та підтримки з боку держави. Тому, з метою систематизації законодавчої бази, в статті використано метод групування і наведено узагальнений перелік документів нормативно-правової бази, що регламентують підприємницьку діяльність в Україні на рівні держави (табл. 1). Узагальнений перелік документів нормативно-правової бази виокремлено в сім взаємопов'язаних блоків, а саме:

I блок. Загальні питання:

I.1. Закони України;

I.2. Укази Президента України;

I.3. Постанови Кабінету Міністрів України.

II блок. Державний контроль у сфері господарської діяльності.

III блок. Регуляторна політика.

IV блок. Дозвільна система.

V блок. Державна реєстрація.

VI блок. Ліцензування.

VII блок. Галузеві Ради.

Згідно з Господарським кодексом України, який встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності, підприємництво є самостійною, ініціативною, систематичною на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Таблиця 1.

Нормативно-правова база, що регламентує підприємницьку діяльність в Україні

№ блоку	Назва нормативно-правового документа
1	2
I	I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ
	I.1. Закони України
	Конституція України
	Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003р.
	Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003р.
	Закон України від 12 травня 1991 року N 1023-XII «Про захист прав споживачів»
	Закон України від 25 червня 1991 року N 1251-XII «Про систему оподаткування»
	Закон України від 19 вересня 1991 року N 1576-XII «Про господарські товариства»
	Закон України від 14 травня 1992 року N 2343-XII «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»
	Закон України від 24 лютого 1994 року N 4004-XII «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»
	Закон України від 28 грудня 1994 року N 334/94-ВР «Про оподаткування прибутку підприємств»
	Закон України від 23 березня 1996 року N 98/96-ВР «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності»
	Закон України від 3 квітня 1997 року N 168/97-ВР «Про податок на додану вартість»
	Закон України від 16 липня 1999 року N 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»
	<i>Продовження табл. 1</i>
II – III	2
	Закон України від 19 жовтня 2000 року N 2063-III «Про державну підтримку малого підприємництва»
	Закон України від 21 грудня 2000 року N 2157-III «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні»
	Закон України від 22 травня 2003 року N 889-IV «Про податок з доходів фізичних осіб»
	I.2. Укази Президента України
	Указ Президента України від 3 липня 1998 року № 727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва»
	Указ Президента України від 23 липня 1998 року № 817/98 «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності»
	Указ Президента України від 28 червня 1999 року № 761/99 «Про впорядкування механізму сплати ринкового збору»
	Указ Президента України від 12 травня 2005 року N 779/2005 «Про лібералізацію підприємницької діяльності та державну підтримку підприємництва»
	Указ Президента України від 24 листопада 2005 року № 1648/2005 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 29 червня 2005 року «Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні» та від 28 жовтня 2005 року «Про заходи щодо утвердження гарантій та підвищення ефективності захисту права власності в Україні»
Указ Президента України від 28 квітня 2007 року № 363/2007 «Про деякі заходи щодо вдосконалення регулювання підприємницької діяльності»	
Указ Президента України, Концепція від 03.09.2007 року № 816/2007 «Про Концепцію	

	вдосконалення державного регулювання господарської діяльності»
	Указ Президента України № 698/2008 «Про невідкладні заходи щодо вдосконалення державного регулювання господарської діяльності»
	<i>I.III. Постанови Кабінету Міністрів України</i>
	Постанова Кабінету Міністрів України Порядок від 14.11.2007р. № 1324 «Про затвердження порядку розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх госп. діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2008р. № 483 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, пов'язаної з державним наглядом за додержанням порядку формування та встановлення цін (тарифів)»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. № 510 «Про затвердження Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва»
III	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2009р. № 236 «Про роз'яснення особливостей застосування окремих норм Указу Президента України від 3 липня 1998 р. N 727 для фізичних осіб, які провадять підприємницьку діяльність за межами України, в умовах світової фінансово-економічної кризи»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2009р. № 278 «Про заходи щодо стабілізації цін за надання послуг та оренду торгових приміщень (площ) у торговельних об'єктах, на ринках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів в умовах фінансово-економічної кризи»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2009р. № 449 «Про затвердження Порядку використання у 2009 році коштів Стабілізаційного фонду для здешевлення кредитування проектів малого та середнього бізнесу, зокрема таких, що впливають на підвищення рівня зайнятості населення»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. № 492 «Про внесення змін до Порядку митного оформлення товарів, що ввозяться на митну територію України та підлягають обов'язковій сертифікації в Україні»
	<i>Продовження табл. 1</i>
	2
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. № 505 «Про порядок сплати та зарахування сум внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, сплачених фізичними особами - суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009р. № 532 «Про затвердження Положення про Реєстр державних та адміністративних послуг»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2009р. № 737 «Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 01.07.2009р. № 724 «Деякі питання надання державних платних (адміністративних) послуг, видачі документів дозвільного характеру»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009р. № 868 «Деякі питання організації діяльності продовольчих, непродовольчих та змішаних ринків»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2009р. № 888 «Про заходи щодо реалізації стратегічно важливих інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 26.08.2009р. № 982 «Про затвердження Порядку розміщення малих архітектурних форм для провадження підприємницької діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 29.10.2009р. № 1168 «Деякі питання застосування законодавства про працю фізичною особою, яка використовує найману працю»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. № 66 «Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. № 68 «Деякі питання надання суб'єктам малого та середнього підприємництва кредитно-гарантійної підтримки»
Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. № 80 «Про утворення громадського комітету з моніторингу виконання законодавства у сфері розвитку та підтримки підприємництва»	

	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.09.2009р. № 1110-р «Про затвердження плану заходів з розвитку ремісничої діяльності на період до 2015 року»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.09.2009р. № 1087-р «Деякі питання організації електронного документообігу та звітності»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. № 569 «Про затвердження плану заходів з підтримання експортної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України 25.02.2009р. № 251-р «Про заходи щодо упорядкування надання державних платних послуг»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України 22.04.2009р. №449-р «Про затвердження плану заходів на 2009 рік щодо удосконалення дозвільної системи у сфері господарської діяльності»
III	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. N 152-р «Деякі питання підготовки кваліфікованих робітників»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. N 151-р «Про проведення перевірок на продовольчих, непродовольчих та змішаних ринках»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2010р. № 274-р «Про затвердження плану заходів з виконання у 2010 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні»
<i>Продовження табл. 1</i>	
1	2
II. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
II	Закон України від 5 квітня 2007р. № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2008р. № 483 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності і визначається періодичність проведення планових заходів, пов'язаних з державним наглядом (контролем) за додержанням порядку формування, встановлення та застосування цін (тарифів)»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009р. № 502 «Про тимчасові обмеження щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності на період до 31 грудня 2010 року»
	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010р. N 153-р «Деякі питання здійснення планових заходів державного нагляду (контролю)»
III. РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА	
III	Закон України від 11 вересня 2003р. N 1160-IV «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000р. № 1669 «Про експертно-апеляційну раду при Державному комітеті з питань регуляторної політики та підприємництва»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2004р. № 226 «Про затвердження Положення про апеляційну регуляторну комісію»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2004р. № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта»
	Постанова Кабінету Міністрів України, Положення від 21.05.2009р. № 497 «Про внесення змін до Положення про експертно-апеляційну раду при Державному комітеті України з питань регуляторної політики та підприємництва»
IV. ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА	
IV	Закон України від 06.09.2005р. №2806-IV «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2006р. №685 «Про затвердження Порядку повідомлення адміністратора або дозвільного органу про відповідність матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. №526 «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 01.07.2009р. №724 «Деякі питання надання державних платних (адміністративних) послуг, видачі документів дозвільного характеру»

	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.2009р. № 737 «Про заходи щодо упорядкування державних , у тому числі адміністративних послуг»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. №77 «Деякі питання застосування принципу мовчазної згоди»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. №66 «Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2009р. № 967 «Про внесення змін до Порядку повідомлення адміністратора або дозвільного органу про відповідність матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2009р. № 987 «Деякі питання видачі документів дозвільного характеру»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. № 77 «Деякі питання застосування принципу мовчазної згоди»
	<i>Закінчення табл. 1</i>
	2
	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2010р. № 90 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання документів дозвільного характеру в сфері будівництва»
	<i>V. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ</i>
V	Закон України від 15 травня 2003р. N 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців»
	Закон України від 17 листопада 2009р. N 1720-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009р. N 519 «Про затвердження Порядку навчання кандидатів на зайняття посади державного реєстратора та підвищення кваліфікації державних реєстраторів»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009р. №551 «Про заходи щодо запровадження системи електронної державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців»
	<i>VI. ЛІЦЕНЗУВАННЯ</i>
VI	Закон України від 01.06.2000р. № 1775-III «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2000р. № 1698 «Про затвердження переліку органів ліцензування»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2001р. № 756 «Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2000р. № 1755 «Про термін дії ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності, розміри і порядок зарахування плати за її видачу»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000р. № 1658 « Про затвердження Порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру та подання їх до Єдиного ліцензійного реєстру»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2000р. № 1719 «Про запровадження ліцензії єдиного зразка для певних видів господарської діяльності»
	Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000р. № 1669 «Про експертно-апеляційну раду при Державному комітеті з питань регуляторної політики та підприємництва»
	<i>VII. ГАЛУЗЕВІ РАДИ</i>
VII	Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2009р. №518 «Про утворення місцевих та регіональних галузевих рад підприємств»

Варто мати на увазі, що підприємництво в Україні здійснюється на основі [2]:

- вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
- вільного найму підприємцем працівників;
- комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;

– вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;

– самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Отже, як бачимо з наведеної таблиці, сьогодні правове регулювання підприємництва в Україні здійснюється численними нормативно-правовими актами як загального, так і спеціального характеру.

В останні роки спостерігається уповільнення темпів зростання кількості суб'єктів підприємництва і кількості зайнятих. Так, за офіційними даними Державної служби статистики України станом на 31.12.2010 р. кількість суб'єктів господарювання становила 2183928 одиниць, а на початок 01.01.2013 р. – 1600127 одиниць, що на 27 % менше ніж за попередній аналізований період [3]. Це свідчить про недостатність і недосконалість нормативно-правової бази розвитку підприємництва, яка повинна бути першоосновою, фундаментом формування та розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз законодавчого забезпечення розвитку підприємництва в Україні дозволяє зробити деякі загальні висновки: законодавча база, яка забезпечує розвиток та регулювання підприємництва в Україні, знаходиться на початковій стадії, на етапі формування; недостатні правові гарантії усіх форм власності та захисту приватної власності як основної умови розвитку підприємницької діяльності; відсутність єдиної державної політики підтримки підприємництва, зокрема малого, відповідної нормативно-правової бази та дійового механізму реалізації такої політики.

Таким чином, втручання держави дозволить регулювати підприємництво, зможе зробити виробництво економічно безпечним, гарантувати здійснення соціально-економічних прав людини, вирівняти структурні та регіональні диспропорції тощо.

Список використаної літератури:

1. *Варналій З.С.* Основи підприємницької діяльності / *З.С. Варналій, В.О. Сизоненко.* – К. : Знання України, 2004. – 404 с.
2. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. / Верховна Рада України // Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с.
3. *Качалина Л.Н.* Конкурентоспособный менеджмент / *Л.Н. Качалина.* – М. : Эксмо, 2006. – 464 с.
4. Кількість суб'єктів підприємництва і кількість зайнятих у підприємницькій діяльності // за даними Державної служби статистики України ; ред. *О.Г. Осауленко.* – К. : Інфодиск, 2013.
5. *Осовська Г.В.* Менеджмент організацій / *Г.В. Осовська, О.А. Осовський.* – К. : Кондор, 2007. – 676 с.
6. *Портер М.* Конкуренция : учеб. пособие / *М.Портер.* – М. : Вильямс, 2010. – 521 с.
7. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання у 2014 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» // за даними Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/info/1193>.
8. *Фрейнкман Е.Ю.* Экономика и бизнес / *Е.Ю. Фрейнкман.* – М. : ИВЦ «Маркетинг», 2000. – 160 с.
9. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. / Верховна рада України // Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2014. – 356 с.
10. Економіка підприємства : підручник / Г.О. Швиданенко, В.Г. Васильков, Н.П. Гончарова та ін. – К. : КНЕУ, 2009. – 598 с.

ЛИТВИШКО Лілія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри «Менеджмент і туризм» Національного транспортного університету.

Наукові інтереси:

- розвиток підприємництва;
- методи впливу на діяльність підприємницьких структур;
- нормативно-правова база.

Тел.: (095)301–54–29.

E-mail: flower_liliya@bigmir.net.

Стаття надійшла до редакції 21.07.2014